

JOŽICA ŠKOFIČ

Inštitut za slovenski jezik

Frana Ramovša ZRC SAZU

Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana

Guzej@zrc-sazu.si

BESEDE ZA *KROMPIR* V SLOVENSKIH IN SOSEDNJIH HRVAŠKIH NAREČJIH

V razpravi so z metodo lingvistične geografije predstavljene besede za *krompir* v slovenskem jeziku in sosednjih hrvaških narečjih. V raziskavo so zajeti slovenski krajevni govori iz mreže Slovenskega (SLA) ter hrvaški govori iz Splošnoslovanskega (OLA) in Evropskega (ALE) lingvističnega atlasa, gradivo pa je dopolnjeno tudi s podatki iz različne strokovne literature, slovarjev in leposlovja.¹

1. Uvod

Krompir je kulturna rastlina, ki je v zadnjih stoletjih, ko se je postopoma uveljavljala v Evropi, pomembno spremenila prehranjevalne navade Evropejcev. Strokovna literatura o krompirju – tako botanična in agronomska kot etnološka in tudi jezikoslovna – je zelo obsežna in priča o njegovem velikem pomenu za blagostanje ljudi v vseh evropskih deželah.

Krompir (latinsko ime zanj je *Solanum Tuberosum*) je gomoljnica iz družine *Solanum* (razhudnik). Ta botanična družina je gotovo ena najbogatejših in najbolj zapletenih med cvetnicami, kulturni krompir pa rastlina z najbogatejšim sorodstvom v divji flori, saj na svetu obstaja več tisoč različnih sort krompirja, zaradi česar je tudi njegova botanična sistematika zelo težavna in

¹ Gradivo za SLA, shranjeno v arhivu dialektološke sekcije ISJ FR ZRC SAZU v Ljubljani, hrvaško gradivo za OLA in hrvaški dialektološki atlas, ki so ga prijazno posredovali hrvaški dialektologi (za pomoč se na tem mestu zahvaljujem dr. Miri Menac in dr. Aniti Celinič), slovensko in hrvaško gradivo za vprašanje 340 Evropskega lingvističnega atlasa (avtorica prispevka pripravlja tudi motivacijsko karto s komentarjem za ALE 340 – *krompir*), Pleteršnikov Slovensko-nemški slovar, Skokov Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika, Stabejeva knjiga Kruh ubogih itd.

še vedno nepopolna. Prvotna domovina krompirja je južna Amerika, zlasti Peru, v Evropo pa so bili prvi krompirjevi gomolji prineseni šele v 2. polovici 16. stoletja, najprej v Španijo in Anglijo, od tam pa se je krompir zelo počasi začel razširjati po vsej Evropi – na Slovenskem so ga začeli gojiti šele po l. 1740. Nekateri vladarji, med njimi npr. cesarica Marija Terezija, so se kmalu zavedali pomena krompirja, toda šele velike lakote v drugi polovici 18. stoletja, ki so bile posledica več slabih letin in dolgotrajnih vojn, so pripomogle k dokončni uveljavitvi te poljščine med Evropejci – najprej kot “hrana ubogih”, do srede 19. stoletja pa je prišel na vsakdanji jedilnik tudi pri drugih, višjih slojih.

Krompir je torej razmeroma mlada kulturna rastlina, zato so tudi poimenovanja zanj v evropskih jezikih stara šele nekaj stoletij. Tako kot marsikatero drugo rastlino so tudi to na začetku njegovega uveljavljanja različno poimenovali,² v živem govoru (niti v narečjih, niti v knjižnem jeziku) pa se vsa ta imena, zapisana v zgodovinskih virih, seveda niso ohranila. Ob razširjanju rastline se je skupaj z njo ponekod razširjalo tudi ime, ki ga je imela v prvotni domovini ali pa ga je dobila pri prvih uporabnikih v Evropi. Tako so npr. novo rastlino ponekod poimenovali po podobnosti s kako drugo že znano rastlino ali pa je bila pri poimenovanju odločilna kaka njena izstopajoča lastnost (npr. oblika gomolja, barva).

V slovenski kulturnozgodovinski monografiji o krompirju Kruh ubogih (J. Stabej, 1977) lahko preberemo, da so Hrvati imeli prvi (tiskani) zapis o krompirju 15 let pred Slovenci, in sicer v Jablanczyjevem prevodu Wiegandove knjige *Handbuch für die österreichische Landjugend zum Unterricht einer woglgeordneten Feldwirtschaft* iz l. 1772, kjer je na kratko omenjen tudi *krumpjer* in njegova pridelava. Slovenci pa smo prve tiskane besede o krompirju dobili šele z Breznikovo Vezhno pratiko od gošpodarstva l. 1787 ali 1789, kjer avtor ob nemškem *Erdäpfel* navaja dobesedni prevod tega poimenovanja v slovenščino *posemelske jabuka* (ohranjen pa je nekaj let starejši Kumerdejev rokopis s poimenovanjem *podsemlize*³ ali *krumpir*). (Stabej 1977: 16) Tako v slovenskem kot hrvaškem knjižnem jeziku so se pisci dolgo časa upirali iz nemščine prevzetemu poimenovanju *krompir* in so iskali različne rešitve v svojem jeziku. Za slovenščino so iz zgodovinskih zapisov (poleg teh, ki bodo kot narečna predstavljena v nadaljevanju članka) med drugimi znana poimenovanja⁴ *podzemeljski kostanj*, *jabučice*, *grampor*, *korenine*, *svinjske grud* in *krožiči* (oboje Marko Pohlin, 1789), *korun* (Novice v l. 1845–1846) ..., za

² Stabej v poglavju Pregled slovenskih imen krompirja, 66–82, nadrobno navaja vsa slovenska imena za krompir in zapise teh poimenovanj.

³ Tudi Slovar slovenskega knjižnega jezika navaja narečno besedo *podzemljica* (zemljepisno beseda v SSKJ ni določena) s pomenom ‘krompir’, *zemljice* ‘krompir’ pa so znane tudi v slovenskem koroškem ziljskem narečju v Ukvah v Kanalski dolini.

⁴ Podatki so iz Stabejeve knjige Kruh ubogih.

hrvaščino pa npr. *križalina* in *repica* (slavonski pisec Josip Stjepan Reljković, 1796), *zemelyzke jabuke* (hrvaško-kajkavski pisatelj Tomo Mikloušič).⁵

2. Besede za 'krompir' v slovenskih in hrvaških narečjih

V nadaljevanju so predstavljeni in etimološko analizirani leksemi za *krompir* v slovenskih in hrvaških narečjih. Z leksične karte SLA 0420 je razvidno, da so narečna poimenovanja za to rastlino zelo bogata, saj v slovenskih narečjih za poimenovanje 'krompirja' obstaja okrog dvajset različnih leksemov, če se poimenovanj za različne vrste krompirja (npr. *igor*, *vesna*, *bintje*, *cvetnik*, *kresnik*, *kifeljčar*, *kifeljček* ...) ali za različno pripravljen krompir kot jed (npr. *pire*, *pomfrit*) pri tem niti ne upošteva. V nasprotju s stanjem v slovenskih narečjih pa se je v knjižnem jeziku kot splošno poimenovanje uveljavila le beseda *krompir* – a tudi geselski članek *krompir* v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) kaže na bogato pomensko polje te besede in s tem posredno na velik pomen tako poimenovane poljščine v slovenskem prostoru: **krompir -ja** m kulturna rastlina z blede vijoličastimi ali belimi cveti ali njeni užitni gomolji: letos krompir gnije; krompir ima cimo; kopati, osipavati, saditi krompir; lupiti krompir; debel, droben krompir; krompir je že kuhan; gomolj, podoben krompirju; krompir z belim, rumenim mesom; boljša domača sorta krompirja / beli, industrijski, jedilni, semenski krompir; mlad(i) krompir / ocvrt(i), pečen(i), pražen(i), pretlačen(i) krompir / pire krompir *krompirjev pire*; krompir v kosih *olupljen*, *zrezan na kose in kuhan*; krompir v oblicah *kuhan neolupljen*.⁶ Prav tako bogata je tudi slovenska frazeologija, povezana s tem pojmom – kar pa je predstavljeno v zadnjem delu razprave.

2.1. Krompir

Najpogostejši leksem v slovenskem in hrvaškem jeziku za pomen 'krompir' je prav *krompir* (v slovenščini z naglasom na zadnjem zlogu). V slovenščini se ta leksem uporablja v gorenjskem narečju, v rovtarskih narečjih, v notranjskem narečju in večini govorov primorske narečne skupine, v štajerskih narečjih in v panonski narečni skupini, razen v prekmurskem narečju – seveda pa je glasoslovna⁷ uresničitev tega leksema v narečjih lahko različna (npr.

⁵ Stabej, 1977: 40, za srbski jezik navaja Karadžičevi poimenovanji – sinonima za krompir *krtoła* iz Črne gore in *rašek* iz Bosne.

⁶ Tudi Ivan Tominec v monografiji Črnovrški dialekt, v slovarskem članku za geslo *krompir* na str. 119 navaja precej obsežno narečno gradivo, ki prikazuje najpomembnejša dela, povezana s to poljščino, tj. "pri sajenju in spravljanju krompirja: *kûasę nęrięzqt, węrstę nęręst, kręmpîar namîáčęję, zęyrębeję, pęrkępęwęję, pęrkûępleję, ęsipęję, kûępleję, pębîęrgęję, pębęreję*".

⁷ Transkripcija je natančno citirana po gradivu v arhivu za Slovenski lingvistični atlas na ISJ FR ZRC SAZU – in sicer tudi ni poenotena starejša (tj. slovenska nacionalna oz. t. i. Ramovševa) in novejša (tj. pod vplivom fonetične transkripcije v OLA uvedena Logarjeva) transkripcija, ki se je

krom'p̄ir, *krump̄ir*, *krimp̄ir*, *kramp̄ir*, *kr̄amp̄īr*, *kr̄emp̄ir* itd.). Ta leksem je značilen tudi za večino kajkavskih govorov (Samobor: *krumpier*, Ozalj: *krump̄ir*, Sveta Nedjelja: *krump̄er*, Krapina: *krumpier*, *k̄ompier*, Trebarjevo: *kramp̄er*, Marija Gorica: *krump̄ir*, Bednja: *krumpier*, *kumpier*), gesli *krumper* (s ponazarjalnim gradivom *Vi ste onda nikaj drugo jesti morali, kak sam krumper, sira, luka.*) in *krumpir* (*Krumpir pako iskopal je z mutikum. V zimi ... za hranu služi ju suha listina od germja [i] stučeni krumpir.*) ima tako tudi Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika (1989: 420).

Isti leksem, toda z naglasom na prvem zlogu, se govori v kostelskem narečju in v nekaterih krajevnih govorih v Beli krajini – enak naglas pa je značilen tudi za govore gorskokotarske kajkavščine (Brod na Kupi: *kr̄um̄pyr*, Rukavac: *k'rump*).

V slovenskem posavskem narečju leksem *krompir* postopoma prehaja v obliko *komp̄ir* v dolenskem narečju. Gre za isti leksem z disimilatornim izpadom prvega *r*, ki ga najdemo tudi v nekaj južnonotranjskih govorih v okolici Ilirske Bistrice, v istrskem narečju ter v briškem, nadiškem in terskem narečju – spet seveda z različnimi glasoslovnimi uresničitvami v različnih narečjih in krajevnih govorih (npr. *k̄amp̄īr*, *kump̄ier*, *komp̄ir*, *k̄amp̄er* itd.). Ta leksem je značilen tudi za večino govorov v hrvaški Istri (npr. Peroj kod Pule: *k̄omp̄ir*, Pazin: *kump̄ir*, Rakalj: *kump̄ir*, Gornji Rabac kod Labina: *konp̄ir*, Rovinjsko Selo: *kump̄ir*, Dobrinj: *komp̄ir*, Ložišće (Brač): *kump̄ir*, Ugljan: *kump̄ir*), za govore gornjesotelskega narečja v okolici Pregrade (Kumrovec: *komp̄er*, G *komp̄era*; Gornja Plemenščina: *kramp̄er*, Kostelsko: *kumpier*, G *kumpiera*; Pavlovec: *kump̄er*, G *kumpeira*; Desinić: *komp̄er*, *kompeira*), pa tudi za kajkavski govor v Začretju (*k̄ompier* – v gradivu za ALE *kumpir*).⁸

Posebnost v tej skupini poimenovanj je leksem *konoper*, ki je v gradivu za SLA zapisan le dvakrat, in sicer za prekmursko narečje na Goričkem – zapisal pa ga je tudi V. Novak v Ljudski prehrani v Prekmurju (1947), prav tako za Goričko v t. i. Slovenski krajini (Stabej, 1977: 73). Med leksemi iz hrvaške-

začela uveljavljati v sedemdesetih letih 20. stoletja. Glej tudi indeks h karti SLA 0420 – *krompir*.

⁸ V gradivu za OLA in ALE so za hrvaške točke navedeni naslednji leksemi:

OLA		ALE (29.0)	
25 (Rukavac)	k'rump	004 (Rukavac/Kastav)	komp̄ir
		007 (Trebarjevo)	kr̄amp̄Ěr
		002 (Virje), 008 (Magića Mala), 009 (Gradište)	krompir
26 (Severin/Močila)	krum'p̄ir	005 (Severin/Vrbovsko), 006 (Domagović), 020 (Vrbanj/Stari gard)	krumpir
22 (Žminj)	kump̄ir	001 (Začretje/Krapina), 003 (Žminj), 019 (Sali)	kumpir
29 (Začretje)	kump̄ir	021 (Otok/Sinj)	
		11.0 (Madžarska)/035	k'olomp̄ir

ga kajkavskega gradiva pa je zanimiv tudi leksem *kalamper*, znan npr. v kraju Marija na Muri.⁹

Poimenovanje *krompir* je v slovenskem jeziku prevzeto iz koroškonemškega *gruntpirn*, *grumper*, *krumpir* oz. štajerskonemškega *grundbir* za poknjženo nemško *Grundbirne* 'zemeljska hruška' (Snoj, 2003: 328) – *Grund* 'zemlja, tla', *Birne* (stvn. in srvn. *bira*, *bir*, *bire*; prevzeto iz latinskega *pirum*, *pirus* 'hruška' (Stabej, 1977: 37). Beseda je zapisana tudi v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju z razlago *die Kartoffel, der Erdapfel (solanum tuberosum)*; coll. *Erdäpfel*; krompirja skuhati; – iz nem. *Grundbirne* (Pleteršnik, 1894: 476). Poimenovanja, ki so nastala kot zveza besed *zemlja + jabolko* oz. *zemlja + hruška*, so v evropskih jezikih seveda starejša kot sam krompir, saj so pogosto že označevala kako drugo znano in uporabno rastlino (Stabej, 1977: 34–35). Tako se je v 2. polovici 18. stoletja za krompir v nemščini uveljavil izraz *Erd Apfel*, ki je še v 16. stoletju pomenil 'cyklamen europeum' oz. 'panis porcinus', tedaj uporabljan predvsem kot hrana za prašiče. Poimenovanje za to rastlino se je pogosto zamenjevalo tudi s poimenovanjem *Erdbirne/Grundbirne* za laško repo ali topinambur. Vse tri rastline (cyklamen, topinambur in krompir) imajo namreč zelo podobne stebelne gomolje (*Erdapfel/cyklamen* okrogle, *Erdbirne/topinambur* podolgovate), zato ljudje med njimi niso razlikovali, posledično pa so se zamenjevala tudi poimenovanja zanje. Novo rastlino – krompir – so torej v nemškem jeziku lahko poimenovali tudi z leksemoma *Erdapfel* in *Grundbirne*, obe poimenovanji pa sta se z izposojanjem prenesli tudi v druge jezike in se tam samostojno razvijali dalje, tako da so glasoslovne različice tega leksema gotovo med najbolj razširjenimi evropskimi poimenovanji za krompir.

Iz nemškega *Grundbirne* oz. zgodovinskih različic te besede so se razvila tudi slovenska narečna poimenovanja v Prekmurju, a so v prekmurskih govorih dobila druge pripone, npr.: *krumpič* oz. *krum(p)či* (množina), *krumpiš*, *krumpel* oz. *krumpli* (množina), *krumplin*. Stabej (1977: 66–82) te lekseme, izpričane tudi v pisni obliki v prekmurskih tiskih iz 1. polovice 20. stol., povezuje s podobnimi poimenovanji drugih slovanskih narodov (ob prekmurskih Slovencih zlasti Hrvatov in Slovakov), ki so živeli v t. i. Slovenski krajini na Ogrskem. Tako tudi hrvaško gradivo za ALE navaja leksem *krùmlʹ*, prevzet iz nemškega *Grundbirne* verjetno preko madžarščine, in sicer za točko 02.1/101 – Groswarasdorf/Veliki Borištof v Avstriji.¹⁰ Skok pa za hrvaški jezik navaja

⁹ Za podatek se zahvaljujem Miri Menac oz. Anđeli Frančić. *Kalamperi* se prav tako omenja tudi v pesmi pesnika iz Međimurja, Andrašca, ta leksem pa je zapisan tudi v hrvaškem gradivu za ALE (za kraj Dušnok na Madžarskem).

¹⁰ Leksem *krumpli*, prevzet iz nemškega *Grundbirne*, pa potrjuje tudi madžarsko narečno gradivo za ALE (točke 11.0/001-003, 005, 006-014, 016-017, 019-032, 034, 036-040: *krumpli* (*krumpli*, *krumpi*, *krumpei*, *kurumpi*, *klumpi*, *kumpli*, *kumpi*, *kumpre*, *kumpër*, *krompli*, *krompei*, *komper*, *kompeir*, *kolompër*, *kolompeir*, *kolompier*, *kolompir*, *kolompë*, *kolompei*)).

tudi leksem *krumpiš* 'krompir' in se pri tem sklicuje na Valjavčev opis hrvaške kajkavščine ter pripono *-iš* razlaga z vplivom slovenskega deminutiva *krumpirčka* (Skok II, 1972: 215).

2.2. Hruške

Drugi leksemi se v slovenskih narečjih pojavljajo redkeje. V govorih koroškega ziljskega in rožanskega narečja krompir najpogosteje poimenujejo *hrušče*¹¹ (s palatalizacijo velara *k* pred sprednjim vokalom *e* iz *hruške* v I mn.¹²) oz. pogosteje dvobesedno: *podzemeljske hruške*. Adjektiv tega dvobesednega leksema ima besedotvorno skladijsko podstavo *tak, ki je pod zemljo*¹³ oz. *tak, ki je v zemlji* in je tvorjen z različnimi priponami in predponami: *pod-zemlj-ev-ske hrušče*, *pod-zemlj-en-ske hrušče*, *po-zemlj-en-ske hrušče* ali *zemlj-en-ske hrušče*. Besedna zveza *podzemeljska hruška* v pomenu 'krompir' je pod geslom *hruška* navedena tudi v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju s pripisom, da gre za Cafovo gradivo s slovenske Koroške (Pleteršnik, 1894: 285). Tako poimenovanje krompirja je pravzaprav le kalkiran prevod nemškega *die Grund-birne*, podobno tvorjena poimenovanja pa so v rabi tudi v drugih evropskih jezikih:¹⁴ v germanskih jezikih zloženke, sestavljene iz besede *Erde* (nemško)/*jord* (nordijsko)/*aarde* (nizozemsko) itd. 'zemlja, prst' + besede *Apfel/Eple* 'jabolko' ali *Erde + Birne* 'hruška' ali *Grund* 'tla, zemlja' + *Birne* ali *Boden* 'tla, zemlja, prst' + *Birne*; v romanskih jezikih pa se za pomen 'krompir' rabijo besedne zveze *pomme* 'jabolko' + (de) *terre* 'zemlja'; v nekaterih slovanskih in baltskih jezikih so take besedne zveze iz adjektiva s korenem **zemla/země* 'zemlja' + samostalnika *abľko 'jabolko'.¹⁵ Tudi v slovenskih zgodovinskih pisnih virih se pojavlja poimenovanje *posemelske jabuka* (Breznik, 1788), sočasno pa je bil tak leksem, tj. *zemeljske jabuke*, prvič zapisan tudi pri kajkavskih Hrvatih (Lalangue, 1787/1788) (Stabej, 1977: 47).

Za točko SLA 188 (Zgornja Sorica oz. sosednje Spodnje Danje, v 13. stol. naseljena s tirolskimi Nemci, ki so svoj posebni nemški govor ohranili vse do 2. svetovne vojne) pa je v gradivu poleg leksema *krompir* za isti pomen naveden tudi leksem *pern* – prim. nemško *Birne* 'hruška'.¹⁶

¹¹ Tudi gradivo za ALE za slovenski koroški govor Bilčovsa v Avstriji (točka 02.1/102) navaja *Rüfte*.

¹² Različica *hruška* je v osrednjeslovenskih narečjih nastala iz *krūška, kar je razvito iz psl. *krūša (Snoj 2003: 213).

¹³ Sln. *zémľja* < psl. **zémľ'ä* (Snoj, 2003: 853).

¹⁴ Večinoma so ta poimenovanja nastala s pomenskim prenosom z imen drugih že znanih rastlin (npr. laška repa, ciklamen).

¹⁵ O tem J. Škofic v referatu Besede za krompir v evropskih jezikih (po gradivu za ALE) v Brestu, junija 2004.

¹⁶ Za pomen 'hruška' pa je v gradivu za SLA za govor Spodnjih Danj, naveden slovenski leksem *hruška*.

2.3. Repa

V slovanskih jezikih je razmeroma pogosto poimenovanje krompirja z leksemom *repa* (psl. *rěpa), ki je verjetno zaradi podobnosti gomoljev nastalo s pomenskim prenosom z druge znane kulturne rastline na krompir. Ta leksem za pomen 'krompir' najdemo tudi v nekaterih severnoslovenskih narečjih, predvsem v koroškem rožanskem, obirskem, podjunskem, severnopohorsko-koremšniškem in mežiškem narečju ter v nekaterih govorih štajerskega južnopohorskega narečja zahodno od Maribora. V nekaterih govorih (predvsem v obirskem in podjunskem narečju) se rabi izpeljanka z deminutivno pripono *-ica* (*repica*), ki jo v pomenu 'krompir' za Koroško navaja tudi Pleteršnik. V severnopohorsko-koremšniškem in mežiškem narečju pa je pogost tudi dvobesedni leksem *laška repa*, ki najverjetneje kaže na to, da smo Slovenci novo poljščino dobili ne le iz nemških, ampak že prej tudi iz italijanskih dežel (npr. iz Benečije in Furlanije), s katerimi so imeli nekateri slovenski kraji v tem času vzpostavljene močne prometne povezave.¹⁷ Besedno zvezo *laška repa* ima v geslu *repa* zapisano tudi Pleteršnik v Slovensko-nemškem slovarju, razlaga pa jo s slovenskim *krompir* in nemškim *die Kartoffel* (kot vir navaja Murkov Slovensko-nemški in nemško-slovenski ročni besednjak, 1832/33, in delo E. Joscha Die Flora von Kärnten, 1853) (Pleteršnik, 1895: 418). Leksem *koroška repa* je znan iz govora Gornjega Grada v zgornjesavinjskem narečju, leksem *pemska repa* pa je v gradivu za SLA zapisan za Radlje ob Dravi in je zanimiv tudi zato, ker kaže na Češko (Bohemia) kot deželo, od koder se je razširila nova poljščina.¹⁸

Leksem *repica* je v gradivu za ALE zapisan tudi za hrvaški govor v Gradistu (29.9/009).

2.4. Drugi leksemi

2.4.1. Bob

V slovenskih narečjih so znana tudi druga poimenovanja za krompir. Tako je v gradivu za SLA za tri govore na jugovzhodnem robu južnopohorskega narečja zapisan leksem *bob* (psl. *bobŭ < ide. **b^hab^ho-*), ki je polisemantičen in prvotno pomeni 'nekaj okroglega in majhnega' ter je soroden z latinskim *faba* in nemškim *Bohne* (Snoj, 2003: 48). *Bob* v pomenu 'krompir' navaja tudi

¹⁷ Stabej, 1977: 41 in 37, tudi omenja, da je bilo poimenovanje *laška repa* prvič zapisano med letoma 1773 in 1780 pri F. A. Breckerfeldu, ki je od l. 1773 zapisoval rastlinska imena v okolici Novega mesta in je besedo *krompir* pojasnil z nem. *Erdapfel*, lat. *Solanum tuberosum* in sln. *laška repica*.

¹⁸ Tako npr. tudi ukaz cesarice Marije Terezije deželnemu glavarstvu v Ljubljani iz l. 1767 o pridelovanju krompirja omenja Češko kot deželo, kjer "že več stotisočev prebivalcev vsako leto obilo pridelala" krompir (Stabej, 1977: 14). Prav tako naj bi po nekaterih virih krompir tudi na Hrvaško prinesli s Češke – Stabej (1977: 37) navaja trditev D. Hirca, po katerem naj bi graničarji krompir na Hrvaško prinesli šele l. 1786 in ga sadili najprej v Liki.

Pleteršnik iz Cafovega gradiva, prvič pa je bil kot dvobesedni leksem *posemelni bob* za 'krompir' zapisan v Nemško-Slovenskem Bukvarju J. N. Primica l. 1814, od koder ga je v svoj nemško-slovenski slovar l. 1833 prevzel tudi A. J. Murko v obliki *podsemlijski bob* z opombo, da tako pravijo krompirju v okolici Ptuja (Stabej, 1977: 49).

2.4.2. Čompe

Zelo zanimiv in še vedno nejasen je leksem *čompa*, mn. *čompe*, ki je značilen za nekaj govorov primorskega obsoškega narečja (Trenta, Bovec, Log pod Mangartom), za kranjskogorski govor in sosednje govore koroškega ziljskega narečja. Tudi Pleteršnik geslo *čompa* razlaga z 'die Kartoffel' in navaja, da gre za besedo iz Janežičevega nemško-slovenskega slovarja in gradivo iz Erjavčevega dela *Iz potne torbe* ter besedo, značilno za Kranjsko Goro na Gorenjskem. Etimologija besede, ki je bila v tem pomenu v slovenščini prvič zapisana l. 1845 v Bleiweisovih Novicah, še ni zadovoljivo pojasnjena, Stabej (1977: 68–71) pa navaja Plemlovo razlago iz l. 1845, da so *čompe kepe* za nemško *Knollen*, in Teplyjevo razlago, da je izraz *čompe* iz nemškega *Klumpen*, ter dodaja svojo razlago, ki leksem *čompe* navezuje na italijanski *ciampo* 'mali, slab, nesposoben človek', od koder naj bi se pomen prenesel na krompir kot 'kruh ubogih'.¹⁹ Bezljaj v ESSJ I ziljsko *čampe* razlaga kot "verjetno ekspresivno" besedo in jo primerja s češkim narečnim (moravskim) *čampa* 'stožčast kos lesa, ki se uporablja v neki otroški igri'.²⁰ H. D. Pohl pa v svoji knjigi *Die Sprache der Kärntner Küche / Jezik koroške kuhinje* (Klagenfurt/Celovec, 2004) na str. 65 pravi, da bi bila ziljska in kranjskogorska beseda *čompe*, *čampe* lahko romanskega izvora, in sicer nekako iz furl. *pomme de ciamp* 'poljski sadež', vendar pripominja, da take sintagme doslej na romanskem področju ni uspel potrditi.²¹

2.4.3. Turka

Naslednji tak nenavaden leksem iz narečnega gradiva za SLA je *turka*, znan le v nekaterih banjških govorih kraškega narečja. To besedo s pomenom 'krompir' je v svoj slovar uvrstil tudi Pleteršnik, in sicer prav tako za Banjščice, kot vir pa navedel Erjavčevo delo *Iz potne torbe*. 'Iz imena turshka repa za *Helianthus tuberosus*. Erdbirn, Grundbirn, ki je mimo Beckerjevega izvirnika

¹⁹ Podobna je tudi motivacija angleškega narečnega poimenovanja za krompir z leksemom *murphy*, ki je nastalo iz pogostega irskega priimka Murphy – krompir je bil namreč za Irce v preteklosti zelo pomembna jed. Znano je npr. da je sredi 19. stoletja v Evropi začela krompir uničevati dotlej neznana bolezen krompirjeva plesen in je zato na Irskem zavladala huda lakota, ki je zahtevala številna življenja in pospešila množično izseljevanje Ircev v Ameriko.

²⁰ Zahvaljujem se dr. M. Snoju, ki me je opozoril na Bezljajev napačni pomen moravske besede *čampa* 'spodaj širok, tolst in nizek'.

²¹ Za to informacijo se zahvaljujem dr. M. Snoju.

Pohlinov lastni pridatek v Kmetam ja potrebo 1789, str. 71, sklepamo, da so Slovenci topinambur sprva ločili z imeni laška in turška repa, kjer pomeni beseda "turška" le nekaj tujega, nenavadnega, iz tujih dežel prinesenega. Polagoma sta se pa začela pojma in izraza ponekod mešati ter zamenjavati takó, da je naposled postal krompir turška repa, turkinja, turka, gomoljasta sončnica (topinambur) pa turški krompir, podzemeljske hruške, španska pozemlica, papeška repa, svinjska repa, laška repa, laškica ipd. Zopet drugod, posebno na Koroškem, je bil v imenovanju krompirja z laška repica, opuščen pridevek laška, krompir pa je ostal samo še repica /.../" (Stabej 1977: 42)²²

2.4.4. Kartufla

Leksem *kartufla* je v gradivu za SLA zapisan le za točko 56 (V Bili – S. Giorgio) v Reziji. Gre za izposojenko iz nemščine, kjer je beseda *die Kartoffel* za pomen 'krompir' znana že iz srede 17. (v Švici) oz. 18. stol. (v nemških deželah). To nemško poimenovanje se je razvilo iz severnoitalijanskega imena za krompirjevim gomoljem podobno rastlino/gomoljiko *tartufoli*, ki se je v nemških narečjih razvijalo dalje in po disimilaciji *t-t > k-t* sčasoma dobilo novo podobo.²³ Izraz *kartofle* je za krompir v začetku 19. stol. v pesmi zapisal npr. Valentin Stanič kot banjški kaplan, kasneje tudi Anton Murko, Oroslav Caf pa ga je poslovenil v *kartofelj* (Stabej 1977: 33).

2.4.5. Hrvaško narečno patana

V ALE-gradivu je za hrvaški jezik v italijanskem kraju Acquaviva Collecroce/Kruč (29.0/602) navedeno še eno poimenovanje za krompir, tj. *pata-na*.²⁴ Gre za izposojenko iz italijanščine, kamor je beseda skupaj s krompirjem prišla iz španščine, tja pa iz jezika južnoameriških indijancev, ki so krompir imenovali *pappa*. Ta beseda se je zaradi podobnosti in zato pogostega zamenjevanja krompirja z rastlino *batata* (*Convolvulus batatas*)²⁵ preoblikovala tudi s "križanjem" s tem imenom, nato pa se je v evropskih jezikih še nadalje preoblikovala.

²² Stabej, 1977, na str. 81 citira tudi Štreklja iz l. 1894, ki je v zvezi z izrazom *turka* za krompir zapisal ljudsko pravljico iz Kanala ob Soči o tem, da sta krompir v te kraje prinesla dva slovenska janičarja s Turškega – a krompir je v Evropo in slovenske kraje prišel mnogo let po zadnjih turških vpadih.

²³ Tudi srbski leksem *krtola*, v gradivu za ALE zapisan za točke 29.0/024, 029, 030, se je razvil iz nemškega *Kartoffel*. Sinonima *krompir* in *krtola* potrjuje tudi Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. 18 (kipak–koi), Zagreb: JAZU, 1898, str. 611 in 659–660.

²⁴ Za srbsko točko 29.0/028 pa gradivo za ALE navaja še en leksem z istim korenem, tj. *pata-tate*.

²⁵ Nemško *die Batate, Trichterwinde, indische Kartoffel, Süße Kartoffel, Knollenwinde* (Stabej, 1977: 32).

3. Frazeologija

V slovenščini je zanimiva tudi frazeologija s samostalnikom *krompir* kot nosilno sestavino. Zelo znan in splošno razširjen je pregovor *Najbolj neumen kmet ima najbolj debel krompir* v pomenu 'za srečo, uspeh, niso vselej potrebne velike umske sposobnosti'. Frazem *imeti krompir* s pomenom 'imeti srečo' je povezan tudi z nastankom ekspresivnega izraza *krompirjevec* v pomenu 'tisti, ki večkrat doživi nepričakovano ugoden, dober izid ali konec česa'.²⁶ Omenjenemu slovenskemu pregovoru ustreza podobna fraza v češkem jeziku in nemški pregovor *Der dümmste Bauer hat die größten Kartoffeln*, ki je znan od leta 1900. Prav tako je v nemščini znan frazem *Kartoffeln haben*, ki naj bi nastal med prvo svetovno vojno, tj. pozimi 1917/18, ko je tisti, ki je razpolagal s krompirjem in torej ni bil lačen, bil srečen in spoštovan človek (Kerber, 2004).²⁷

Nekaj zanimivih rekov o krompirju je l. 1938 objavil Šašel (Stabej 1977: 90), med njimi: *Amerikanski denar je samo za eno leto kakor krompir* in *Brez krompirja ni kosila*. Nenavadna in redka je parafraza pregovora *Vsak je svoje sreče kovač* v *Vsak sebi krompir lupi*. Šašel je v Rožu na Koroškem zapisal tudi hudo mušno uganko o krompirju: *Zakaj imajo podzemeljske hruške kožo? – Zato, da lahko tudi reveži koga olupijo*. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je beseda *krompir* v ponazarjalnem gradivu zapisana več kot tristokrat, izstopajo pa zveze, ki posredno opozarjajo na pogostost krompirja na slovenskih jedilnikih, npr. star. *krompir drevi in davi* 'krompir zmeraj', ekspr. *jesti sam krompir in repo* in *v petek in svetek klepljejo krompir* 'jesti enolično'. Da je krompir na Slovenskem zelo pomembna poljščina, kaže npr. tudi besedna zveza *krompirjeve počitnice* za 'jesenske počitnice', ki so nekoč gotovo bile v zgodnejših jesenskih mesecih kot danes, ko so otroci, npr. v okolici Bizeljskega, tudi po en teden manjkali v šoli, da so lahko doma pomagali pri spravilu krompirja (ustna informacija J. Kebra, jeseni 2004).²⁸ Ta pojem je razširjen tudi drugod, tako so npr. v Moskvi še pred tridesetimi leti študenti jeseni odhajali na t. i. *kartoško* – ko so bili v času pobiranja krompirja zaradi pomoči na kolhozih opravičeni obiskovanja predavanj (ustna informacija V. Nartnik, jeseni 2004).

²⁶ Beseda *krompirjevec* se po SSKJ rabi ekspresivno tudi v pomenu 'kdor (rad) je krompir', slabšalno pa tudi za 'nekdaj vojak, vpoklican le ob veliki vojni nevarnosti; brambovec'. Poleg teh pomenov ima *krompirjevec* po SSKJ tudi star. pomen 'cima krompirja; krompirjevka' in zool. pomen 'koloradski hrošč'.

²⁷ Tako tudi H. Küpper, *Wörterbuch der deutschen Umgangssprache*.

²⁸ Podobno so "udarniško" v času po drugi svetovni vojni ljudje (tudi šolarji in dijaki) pobirali koloradskega hrošča na slovenskih krompirjevih poljih, da bi krompir rešili pred tem uničenjem zaradi njegovih ličink.

4. Sklep

Besedno gradivo Slovenskega lingvističnega atlasa (tudi za vprašanje SLA 0420 – *krompir*) je zelo zanimivo, in sicer tako za jezikoslovno obravnavo, npr. za etimološko in besedotvorno analizo ali raziskovanje glasoslovno-naglasne problematike slovenskega jezika in njegovih narečij, kot tudi za sociolingvistične raziskave in osvetlitev jezikovno-kulturnih stikov in povezav z drugimi, predvsem sosednjimi narodi in njihovimi jeziki. Tudi geolingvistična primerjava z leksikalnim gradivom sosednjih narečij/jezikov v stiku (npr. s hrvaškimi štokavskimi, kajkavskimi in čakavskimi govori) prinaša še nove poglede (tako vprašanja kot odgovore) na posamezne jezikovne pojave.

V razpravi obravnavano narečno besedje za pomen 'krompir' med drugimi kaže na zelo veliko pestrost poimenovanj v slovenskih narečjih (*krompir* in *kompir*, *krumpič*, *krumpel* in *krumplin*, *konoper*, *pern*, *kartufla*, (*podzemeljske*) *hruške*, *laška*, *koroska*, *pemska repa* in *repica*, *čompe*, *bob*, *turka*) in na bolj enotno leksično podobo sosednjih hrvaških narečnih poimenovanj (*krompir*/*krumpir* in *kumpir*, *kalamper*, po enkrat tudi *repica*, *patana*). Slovenska narečna poimenovalna pestrost je med drugim posledica tega, da je krompir razmeroma mlada kulturna rastlina, za katero so ob njenem uveljavljanju na Slovenskem iskali različna (predvsem) domača poimenovanja, ki so se v nekaterih narečjih ustalila, večinoma pa je v zadnjem stoletju in pol vendarle prevladala raba iz nemščine prevzetega leksema *krompir*, ki je sčasoma postal tudi knjižen in danes večinoma sploh ni več občuten kot izposojenka, ampak popolnoma pravilna in ustaljena slovenska beseda (tako kot npr. še starejše besede *hiša*, *miza* ipd.).

Viri:

Arhiv narečnega gradiva za SLA v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani – listkovna in zvezkovna kartoteka za vprašanje 0420 (*krompir*).

Gradivo za ALE 340 (*krompir*) za hrvaški in slovenski jezik. Arhiv narečnega gradiva v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.

Gradivo za OLA in HDA za 'krompir' v hrvaških narečjih. Arhiv Inštituta za jezik i jezikoslovlje pri HAZU, Zagreb.

Literatura:

BENEDIK, FRANCKA: *Vodnik po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas (SLA)*. Ljubljana: Založba ZRC, 1999.

BEZLAJ, FRANCE: *Etimološki slovar slovenskega jezika I (A – Ź)*. Ljubljana: SAZU, 1977.

- BEZLAJ, FRANCE: *Etimološki slovar slovenskega jezika II (K – O)*. Ljubljana: SAZU, 1982.
- BEZLAJ, FRANCE: *Etimološki slovar slovenskega jezika III (P – S)*. Ljubljana: SAZU, 1995.
- KEBER, JANEZ: Krompir. – 7D 08/2004, Ljubljana: 25. 2. 2004, str. 50.
- PLETERŠNIK, MAKS: *Slovensko-nemški slovar*. Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika I – V*. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik, DZS, 1980–1991.
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, sv. 18 (kipak – koji). Zagreb: JAZU, 1898, str. 611 in 659–660.
- Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* (ur. Božidar Finka), 2. knjiga, 5. zvezek (*kale – lazno*). Zagreb: JAZU, 1989, str. 420.
- SKOK, PETAR: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Druga knjiga: K – poni. Zagreb: JAZU, 1972, str. 215.
- SNOJ, MARKO: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.
- STABEJ, JOŽE: *Kruh ubogih*. Ljubljana: SAZU, 1977.
- ŠKOFIC, JOŽICA: Besede za krompir v evropskih jezicah (po gradivu za ALE). Predavanje na 37. zasedanju Uredniškega odbora ALE v Brestu v Franciji, junij 2004.
- TOMINEC, IVAN: *Črnovrški dialekt. Kratka monografija in slovar*. Ljubljana: SAZU, 1964.

Riječi za *krumpir* u slovenskim i susjednim hrvatskim govorima

Sažetak

Rasprava metodom lingvističke geografije predstavlja i etimološki analizira riječi za *krumpir*, latinski *Solanum Tuberosum*, u slovenskom jeziku i susjednim hrvatskim narječjima. Istraživanje obuhvaća slovenske govore iz mreže Slovenskoga lingvističkoga atlasa (SLA) te hrvatske govore iz Općeslavenskoga (OLA) i Europskoga (ALE) lingvističkoga atlasa, građu dopunjuju i podatci iz stručne literature, rječnika i književnosti. Leksička karta SLA 0420 pokazuje da su slovenski narječni nazivi za tu biljku jako bogati: uz inače najčešći leksem *krompir* (većinom s naglaskom na drugome slogu) i u narječjima se koriste i leksemi *kompīr*, *krumpīč* (pl. *krum(p)či*), *krumpel* (pl. *krumplī*) i *krumplin*, *konoper*, *pern*, *kartufla*, *podzemeljske/pozemeljske/podzemljevske hruške/hrušče*, *laška repa*, *koroška repa*, *pemska repa* i *repica*, *čompe* (sg. *čompa*), *bob*, *turka*. To je narječno bogatstvo, između ostaloga, posljedica činjenice da je krompir razmjerno mlada kulturna biljka, za koju su se u vrijeme njezina uvođenja na

slovensko tlo tražilo domači naziv, dok nije prevladala njemačka posuđenica *krompir* (usporedi njemački *die Grundbirne*). Za razliku od bogatstva slovenskih narečja, građa susjednih hrvatskih narečja, skupljena za OLA i ALE, pokazuje jedinstveniju leksičku sliku: najčešći su leksemi *krompir/krumpir* i *kumpir*, pojedinačno su zapisani također *repica* i *patana*, a iz narječne je poezije znan još kajkavski leksem *kalamper*.

Uspoređivanje slovenskog i susjednog hrvatskog narječnog nazivlja za krumpir uz jezikoslovna istraživanja (etimologija, fonologija, tvorba riječi) omogućuje i zanimljiva sociolingvistička istraživanja i osvjetljenje jezično-kulturnih dodira.

Words for *potato* in Slovenian and neighbouring Croatian dialects

Abstract

By method of linguistic geography, the article presents the words for *the potato* (Latinski *Solanum Tuberosum*) in Slovenian and neighbouring Croatian dialects. Etimologically analysed Slovenian dialectal lexems, collected for the Slovenian linguistic atlas (SLA), are compared with Croatian lexems, collected for Slavic linguistic atlas (OLA) and European linguistic atlas (ALE). The dialectal material is supplemented with data from scientific and belletristic literature and dictionaries.

Ključne besede: lingvistična geografija, Slovenski lingvistični atlas, hrvaška narečja, besede za *krompir*

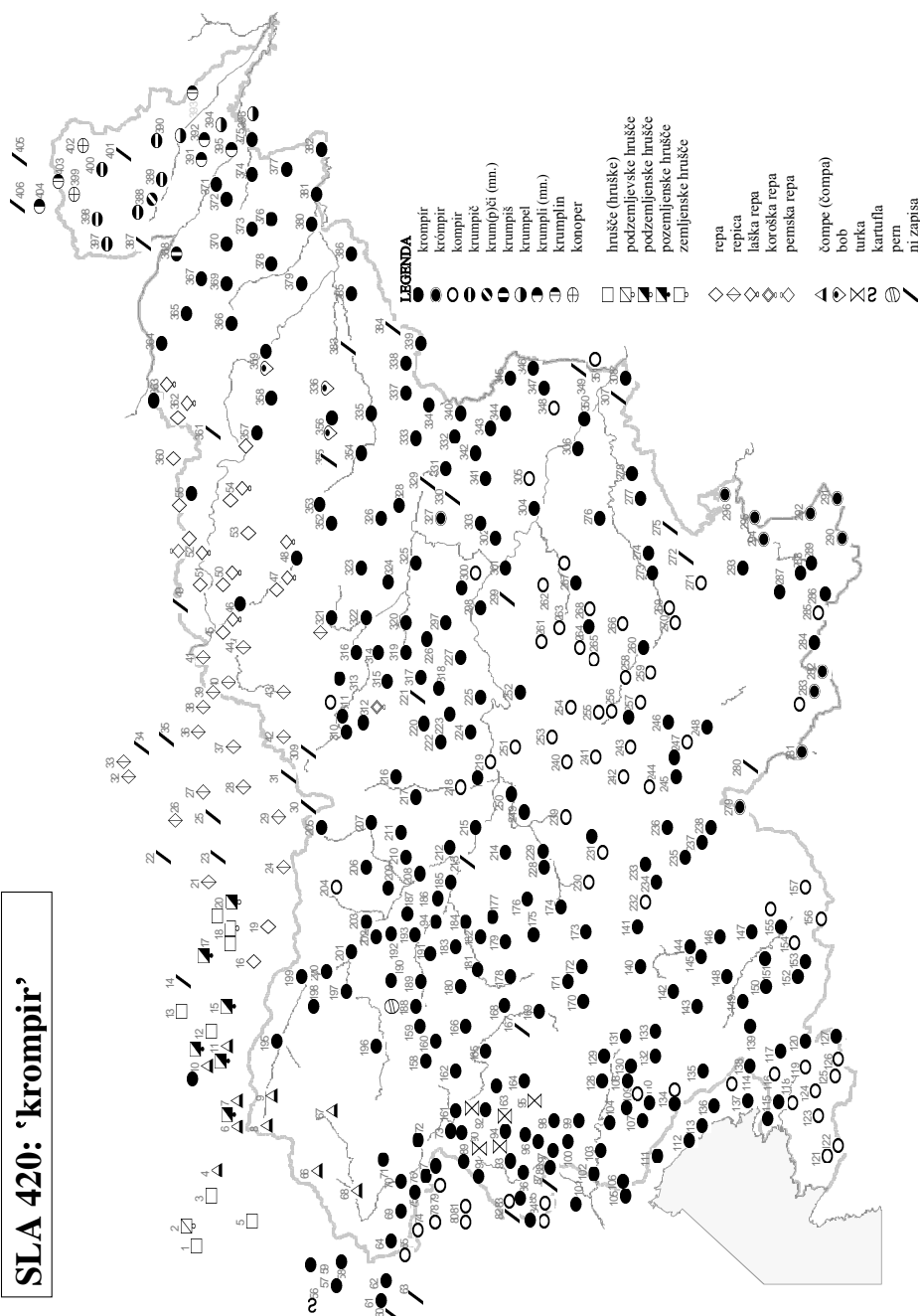
Ključne riječi: lingvistička geografija, Slovenski lingvistički atlas, hrvatska narečja, riječi za *krumpir*

Key words: linguistic geography, Slovenian Linguistic Atlas, Croatian dialects, terms for *potato*

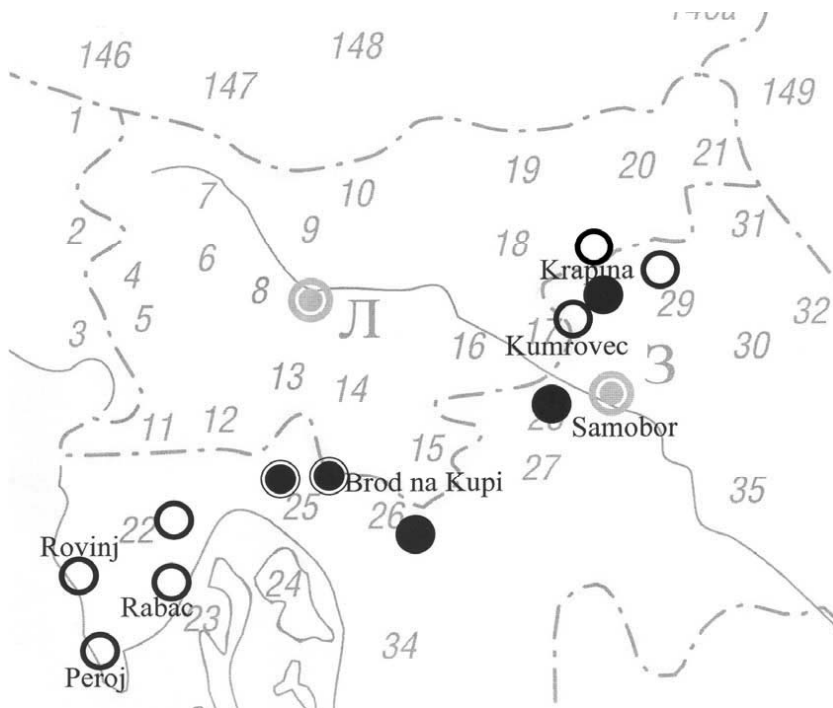
Priloge:

- indeks SLA 420
- karte:
  - SLA 420 'krompir'
  - besede za krompir v sosednjih hrvaških govorih na delu karte OLA (z indeksom izbranih hrvaških točk)

SLA 420: 'krompir'

Karta 2: Besede za *krompir* v izbranih sosednjih hrvaških govorih (na izseku karte OLA)

Indeks izbranih hrvaških točk, prikazanih na karti:

	Brod na Kupa	<i>krūmpyr</i>	Legenda: (naglašeni samoglasnik je podčrtan) kumpir/ kumpir ○ krompir ● krumpir ●
	Krapina	<i>krump'ier, kōmp'ier</i>	
	Kumrovec	<i>kompêr</i>	
	Peroj	<i>kōmpîr</i>	
	Rabac	<i>konpîr</i>	
	Rovinjsko Selo	<i>kumpîr</i>	
	Samobor	<i>krump'ier</i>	
OLA 22	Žminj	<i>kumpj:r</i>	
OLA 25	Rukavac	<i>k'rump</i>	
OLA 26	Severin/Močila	<i>krum'pir</i>	
OLA 29	Začretje	<i>kumpi':r</i>	

Indeks SLA 420 'krompir'

(Gradivo je v tej preglednici zapisano natanko tako kot v rokopisnem gradivu za Slovenski lingvistični atlas v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani – gre za nacionalno transkripcijo SLA, in sicer je del gradiva, zapisan do konca šestdesetih let 20. stoletja, zapisan v starejši, tj. slovenski nacionalni oz. t. i. Ramovševi transkripciji, del pa v novejši, tj. pod vplivom fonetične transkripcije v OLA uvedeni Logarjevi transkripciji, ki se je začela uveljavljati v sedemdesetih letih 20. stoletja.)

1	Brdo – Egg	hrùščę
2	Borlje – Förolach	podzëmlövška hrùška
3	Blače – Vorderberg	hrùšče
4	Ziljska Bistrica – Feistritz / Gail	čõmpą
5	Ukve – Ugovizza	hruška
6	Podklošter – Arnoldstein	čõmpa
7	Rikarja vas – Rückersdorf	čõmpa, pozamlënska xrùška
8	Rateče	čõmpę
9	Kranjska Gora	čõmpę
10	Marija na Zilji – Maria Gail	čõ:mpe (mn.)
11	Loče – Latschach	čõmpę, pozamlënsčę hrùščę (prav stari ljudje)
12	Podravlje – Föderlach	hrùška, pozamlënsčę hrùščę (mn.)
13	Kostanje – Köstenberg	hrùška (-ščę)
14	Teholica – Techelsberg	/
15	Breznica – Frießnitz	pozamlensčę hrùščę
16	Sveče – Suetschach	řępą
17	Hodiše – Keutschach	pozamlënsčę hrùščę
18	Čahorče – Tschachoritsch	(zamlënsčę) hrùščę
19	Slovenji Plajberk – Windisch Bleiberg	řępą
20	Žihpolje – Maria Rain	pudzamlé:jnščę hrù:ščę, hrù:ščę
21	Žrelec – Ebenthal	repí:ca
22	Timenica – Timenitz	/
23	Radiše – Radsberg	/
24	Sele – Zell Pfarre	řępca
25	Mohliče – Möchling	/
26	Tinje – Tainach	řpíca
27	Škocjan – St. Kanzian	řępíca
28	Žitara vas – Sittersdorf	repíca
29	Obirsko – Ebriach	rępí:ca
30	Bela – Vellach	/
31	Lepena – Leppen	/

32	Djekše – Diex	rəpīca
33	Kneža – Grafenbach	řepīca
34	Grebinj – Griffen	/
35	Ruda – Ruden	/
36	Rinkole – Rinkolach	repīca
37	Globasnica – Globasnitz	repīca
38	Vidra vas – Wiederndorf	repīca
39	Belšak – Weißenstein	repīca
40	Šentanel	repīca
41	Libeliče	ərpīca
42	Koprivna	řapīca
43	Črna na Koroškem	repīca, ərpīca
44	Ravne na Koroškem	řepīca
45	Dobrova pri Dravogradu	rěpa
46	Pameče	krompír, láška rěpa
47	Brda	(laška) rěpa
48	Straže – Mislinja	krompír, láška rěpa
49	Pernice	/
50	Sv. Primož na Pohorju	lôška rěpa, 'r:epa
51	Vuzenica	řīřpa
52	Radlje ob Dravi	pěmska (lôška) rěpa
53	Ribnica na Pohorju	r'ěpa
54	Lovrenc na Pohorju	(lôška) rěpa
55	Zgornja Kapla	řěřpa
56	V Bili – S. Giorgio	kartúfulä
57	Njiva – Gniva	krampír
58	Osojani – Oseacco	krimpír
59	Solbica – Stolvizza	krampír
60	Flipan – Flaipano	/
61	Bardo – Lusevera	qrampír
62	Viškorša – Monteperta	krampír
63	Dolnja Černjeja – Cergneu inf.	/
64	Breginj	krampír
65	Robidišče	kampér
66	Log pod Mangartom	čü ^o mpe
67	Trenta	č ^u õmpa , č ^u õmpe
68	Bovec	č ^u ãmpe
69	Kred	krěmpér
70	Kobarid	krãmpér
71	Drežnica	krempír
72	Zatolmin	krampíør
73	Čiginj	krampír
74	Marsin – Mersino	kompí:r, kompięr

75	Matajur – Montemaggiore	krømpír
76	Livek	krampír, krampíar
77	Dreka – Drenchia	krampír
78	Podbonesec – Pulfero	kompír
79	Jeronišče – Jeronizza – Sovodnje – Savogna d’Isonzo	kumpír
80	Špeter [Slovenov] – San Pietro al Natisone	kompír
81	Ošnje – Osgnetto	kumpír
82	Mirnik – Mernicco	/
83	Brdice pri Kožbani	kampír
84	Medana	kæmpír, kræmpír
85	Kozana	kæmpír, kræmpír
86	Kojsko	kræmpír
87	Števerjan – San Floriano del Collio	/
88	Oslavje – Oslavia	krumpír
89	Ročinj	krømpír
90	Avče	krampír, tûrka
91	Kanal	krampír
92	Kal nad Kanalom	/, krampír, tûrka (star.)
93	Deskle	krømpír
94	Podlešče – Banjšice	krømpír, tûrka
95	Lokve	tûrka
96	Grgar	kræmpír
97	Solkan	krampír, krompír
98	Trnovo	krømpír
99	Šempas	krampír
100	Šempeter pri Gorici	kræmpîar
101	Sovodnje – Savogna d’Isonzo	krømpír
102	Miren	krømpír, krempír, kronpír
103	Renče	kræmpîar
104	Branik	krømpêr
105	Doberob – Doberdo del Lago	krempír
106	Opatje selo	krumpír
107	Komen	krampír
108	Šmarje	kræmpîar
109	Štanjel	kræmpír, kræmpîr
110	Kopriva	kræmpír
111	Mavhinje – Malchina	krumpír
112	Križ – Santa Croce	kræmpîer
113	Prosek – Prosecco	kræmpîar
114	Boljunec – Bagnoli della Rosandra	kæm'piar
115	Plavje	krampír
116	Osp	kumpêr

117	Prešnica	kr̕ampîr, kræmpîr
118	Dekani	k̕ampîr, kræmpîr
119	Kubed	kumpîr
120	Podgorje	krumpîr
121	Korte	kæmpêr
122	Krkavče	kampêr
123	Pomjan	k̕ampêr
124	Lopar	kumpêr
125	Trebeše	kompîr
126	Sočerga	kumpîr
127	Rakitovec	krampîr
128	Skrilje	krompîær
129	Ajdovščina	krompîr
130	Gaberje	kræmpîær
131	Vipava	kr̕ampîr
132	Štjak	krempîr
133	Podnanos	krampêr, kræmpîr
134	Dutovlje	k̕ampîær, kr̕ampîær (redkeje)
135	Sežana	kr̕ampîr
136	Opčine – Villa Opicina	krem'piær
137	Kolonkovec – Trst – Coloncovez – Trieste	krampiær
138	Draga pri Trstu – Draga Sant' Elia	kræmpîr
139	Hrpelje	krampîr
140	Bukovje	kr̕ampîr
141	Planina	krompîr
142	Razdrto	krumpîr, kræmpîær
143	Senožeče	krampîr
144	Matenja vas	kræmpî'r
145	Slavina	kræmpîr
146	Klenik	krompir
147	Knežak	kr̕ampîr
148	Dolnja Košana	krempîr, krampîr
149	Barka	krempîær
150	Tatre	kr̕empîr
151	Pregarje	kræmpîr
152	Hrušica	krompiær
153	Podgrad	krumpîr
154	Sabonje	kompiær
155	Trnovo – Ilirska Bistrica	kr̕ompîr, kompiær, kum'piær, krom'piær
156	Jelšane	kom'pi:r
157	Podgraje	kumpîr
158	Rut	krampîr, krampêr
159	Podbrdo	krampiær

160	Porezen	krampêr
161	Most na Soči	krampêr, krampîr
162	Grahovo ob Bači	krampîr
163	Čepovan	krompîr, tûrka
164	Gorenja Trebuša	krompîr
165	Šebrelje	kr̥empîr
166	Cerkno	krampiêr, krempiêr, krampîr
167	Kanomlja	/
168	Laniše	kr̥empîr
169	Idrija	krampîr, krumpêr, kr̥empîr, krumpîr
170	Črni Vrh	krampêr, kr̥ampîr
171	Godovič	kr̥empêr
172	Hotedršica	kr̥ampêr
173	Logatec	krampêr
174	Vrhnika	kr̥ampiêr
175	Mala Ligojna	krampêr
176	Horjul	krimpê:r
177	Polhov Gradec	kr̥empîr
178	Dobračeva – Žiri	kr̥ampîr
179	Lučine	krompê:r, krempê:r
180	Leskovica	krampiêr
181	Gorenja vas	kr̥empêr, krompêr
182	Bukov Vrh	krompîr, krempêr
183	Javorje	kr̥empêr
184	Gabrk	krumpîr
185	Pungert	krumpêr
186	Žabnica	krumpîr
187	Zgornje Bitnje	krumpêr, krumpêr, kr̥empîr, kr̥ompêr
188	Zgornja Sorica	krampêr, p̥e:r̥ŋ
189	Zali Log	kr̥ompêr
190	Podlonk	krampêr
191	Železniki	k̥rampêr, krompêr
192	Dražgoše	krampêr
193	Selca	krampêr
194	Praprotno	kr̥ompêr
195	Dovje	krampîr
196	Srednja vas v Bohinju	kr̥ompîr
197	Bohinjska Bela	krompîr
198	Zgornje Gorje	krompîr
199	Javornik – Jesenice	kr̥empîr
200	Breg	krompîr
201	Radovljica	krompê:r, krempê:r, krampîr
202	Kropa	k̥rampîr

203	Ljubno	krompír
204	Lom pod Storžičem	kõmpír, kumpír
205	Zgornje Jezersko	krampír
206	Bašelj	kõmpír
207	Kokra	krompêr, krampêr
208	Stražišče – Kranj	krõmpêr, krompêr, krumpêr
209	Primskovo – Kranj	krumpír
210	Šenčur	krãmpêr
211	Cerklje na Gorenjskem	krampír
212	Valburga	krãmpêr
213	Preska – Medvode	/
214	Dobrova	krampêr
215	Zgornje Gameljne	krãmpêr
216	Črna pri Kamniku	krampêr
217	Tunjice	krompêr
218	Srednje Jarše	kãmpê:r
219	Dolsko	kãmpêr, krumpêr
220	Stebļjevek	krampír
221	Okrog pri Motniku	/
222	Obrše	krampír
223	Krašnja	krumpír
224	Moravče	krampír
225	Vače	krumpír
226	Čemšenik	krumpír
227	Izlake	kõmpír
228	Plešivica	krampêr
229	Vnanje Gorice	krampêr
230	Borovnica	kãmpír
231	Rakitna	krampîr, kãmpîr
232	Rakek	kãmpêr
233	Begunje pri Cerknici	krampîr
234	Cerknica	krampír, krampír, krompêr
235	Lipsenj	krampír
236	Nova vas	krampîr
237	Stari trg pri Ložu	krampêr
238	Vrhnika pri Ložu	krampîr
239	Ig	kãmpîr, kãmpîr
240	Grosuplje	kãmpîr, krampîr
241	Velika Račna	kãmpîr
242	Rašica	kãmpîr
243	Podgorica	kãmpîr
244	Sv. Gregor	kãmpîr
245	Sodražica	krampîr

246	Kolenča vas	krampiêr
247	Ribnica	kræmpiér, kæmpiér, krompí ^r , kompí ^r , kompíêr
248	Dolenja vas	krompîer
249	Rudnik – Ljubljana	kræmpîr
250	Studenc – Ljubljana	krampér
251	Janče	kæmpíér
252	Šmartno pri Litiji	kròm'pir
253	Gorenje Brezovo	kæmpíer
254	Stična	kæmpíer
255	Muljava	kæmpíer
256	Zagradec	kæmpíer
257	Ambrus	kæmpiêr, krampiêr
258	Žužemberk	kæmpíer
259	Malo Lipje	kæmpiær
260	Mačkovec pri Dvoru	krompí ^{er}
261	Tihaboj	kumpîr, kampîr
262	Šentrupert	kumpíer, kumpíer
263	Mirna	kumpíer
264	Trebnje	krampîr, kæmpîr
265	Gorenji Vrh pri Dobrniču	kæmpiêr
266	Dobrnič	kæmpíer
267	Mokronog	krampíer, kumpíer
268	Brezovica pri Mirni	kumpíer
269	Vavta vas	kæmpiêr
270	Podhosta	kæmpiêr
271	Uršna sela	kæmpíer
272	Koroška vas	/
273	Novo mesto	krumpîr
274	Smolenja vas	krampîr
275	Gabrje	/
276	Zavinek	krampi:r
277	Sela pri Šentjerneju	krampîr
278	Kostanjevica na Krki	kròm'pi:r
279	Babno Polje	krëmpêr
280	Draga	/
281	Osilnica	krümpir
282	Delač	krümpir
283	Banjaloka	k'(r)ø:mpêr
284	Spodnja Bilpa	krömpær
285	Predgrad	kompîr
286	Stari trg ob Kolpi	krompîr
287	Dobliče	krompîr
288	Dragovanja vas	krompêr

289	Dragatuš	krompêr
290	Vinica	krûmpîr
291	Preloka	krûmpîr
292	Adlešiči	krûmpîr
293	Vavpča vas	krâmpær
294	Podzemelj	krômpær
295	Grm pri Podzemlju	krômpjîr
296	Metlika	krômpær
297	Planinska vas	krumpîr
298	Dobovec	krum'piær
299	Svibno	/
300	Turje	kumpîær, krêmpîr
301	Radeče	krompîr
302	Lokavec	krêmpîr
303	Žigon	krompîr
304	Sevnica	krumpîr
305	Ložice – Gorenji Leskovec	kæmpiær
306	Leskovec pri Krškem	krumpîr
307	Dobeno	/
308	Velika Dolina	krompîr
309	Solčava	/
310	Luče	kræmpîr
311	Ljubno ob Savinji	kæmpîr, kræmpîr
312	Gornji Grad	kræmpiær , krompîr, kærðška rêpa (izraz, ki ga rabijo po hribih)
313	Meliše	kræmpêr
314	Spodnje Kraše	kræm'pè:r
315	Nizka	kræmpiêr
316	Mozirje	krompîr, krampîr
317	Motnik	krumpêr, krampîr
318	Šentgotard	krômpîr
319	Vransko	krampîr, krumpîr
320	Gomilsko	krampîr
321	Šoštanj	krômpîr, repica (star.)
322	Rečica ob Paki	krampêr
323	Črnova	krômpîr
324	Ložnica pri Žalcu	krompîr
325	Kasaze	krompîr
326	Vojnik	krom'pi:r, krumpîr
327	Svetina	krômpîr
328	Proseniško	krompîr
329	Šentjur	/
330	Šentrupert	/
331	Slivnica pri Celju	krompîær/krampîær

332	Žusem – Dobrina	krõmpîr
333	Zadržē	krompîr
334	Zibika	krompîr
335	Poljčane	krompîr
336	Spodnja Polskava	bü ^o p
337	Ratanska vas	krumpîr
338	Tlake	krompîr
339	Dobovec pri Rogatcu	krõmpîr
340	Podčetrtek	krompîr
341	Planina pri Sevnici	krumpîr
342	Prevorje – Lopaca	krumpîr
343	Pilštajn	krumpîr
344	Kozje	krempîr
345	Bistrica ob Sotli	kromper
346	Zgornja Sušica – Bizeljsko	krompêr
347	Pišeece	krompîr
348	Sromlje	kumpîr
349	Kapele	/
350	Šentlenart – Brežice	krõmpîr
351	Mostec	kumpêr
352	Vitanje	krompîr
353	Skomarje	krampîr
354	Žiče	krompîr
355	Oplotnica	/
356	Zafošt – Slovenska Bistrica	krompîr, bü ^o p
357	Lobnica	rêpa, krompîr
358	Pivola	krompîr
359	Miklavž na Dravskem polju	krompîr, bõp
360	Lučane – Lutschach	'r̥e:pa
361	Zgornji Slemen	/
362	Zgornja Kungota	rêpa, rîpa, lâška rêpa
363	Šentilj v Slovenskih goricah	krompîr, lâška r̥epa
364	Zgornja Velka	krom'pi:r
365	Kremberk	krom'pi:r
366	Spodnja Voličina	krompîr
367	Negova	krõm'p:ir
368	Črešnjevci	krûmpj̥š
369	Brengova	krom'pi:r
370	Sv. Jurij ob Ščavnici [Videm ob Ščavnici]	krõmpêr, krampêr, krõmpîr
371	Veržej	kronpêr
372	Križevci pri Ljutomeru	kramper, krõmpîr
373	Bučkovci	krampêr
374	Ljutomer	krum'pi:r, krõmpîr

375	Gibina	kromper, krumpir
376	Sveti Tomaž	krampîr
377	Miklavž pri Ormožu	krampêr
378	Juršinci	krom'pi:r
379	Podvinci	krõmpêr
380	Cvetkovci	krampêr
381	Ormož	krom'pɛ:r, krampîr
382	Središče ob Dravi	krampîr
383	Ptujška Gora	/
384	Žetale	/
385	Podlehnik	krompîr
386	Cirkulane	krõmpîr
387	Cankova	/
388	Gorica	krûmpjč, krûmčj
389	Martjanci	krûmpič
390	Strehovci	krûmpič
391	Beltinci	krûmplj
392	Gomilica	krûmpɛɔ, krûmpeu, k'rumplɛ
393	Nedelica	krûmplj̄n
394	Velika Polana	krûmpɛɔ
395	Gornja Bistrica	krûmpli
396	Hotiza	krûmpɛɔ
397	Večeslavci	k'ru:mpɛč
398	Grad	krûmpič
399	Gornji Petrovci	knopêr
400	Križevci	krûmpič
401	Kančevci	/
402	Šalovci	kono'pɛ:r
403	Markovci	krûmplɛn
404	Gornji Senik – Felsőszölnök	krûmplɛ
405	Slovenska vas – Rábatótfalu	/
406	Ženavci – Jennersdorf	/

